

STORTINGET

Innst. 216 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:8 S (2020–2021)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stoppe NorthConnect endelig

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart avslå søknaden om å bygge utenlandskabelen NorthConnect.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Espen Barth Eide, Ruth Grung, Else-May Norderhus og Runar Sjøstad, fra Høyre, Liv Kari Eskeland, Stefan Heggelund, Aase Simonsen og Lene Westgaard-Halle, fra Fremskrittspartiet, Jon Georg Dale og Terje Halleland, fra Senterpartiet, Sandra Borch og Ole André Myhrvold, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Venstre, lederen Ketil Kjenseth, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, og fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, viser til representantforslaget i Dokument 8:8 S (2020–2021) om å stoppe NorthConnect endelig ved å avslå søknad om konsesjon som ligger til behandling i Olje- og

energidepartementet. Komiteen viser videre til brev av 21. oktober 2020 fra statsråd Tina Bru. Brevet er vedlagt innstillingen.

Komiteen viser til at Stortinget i 2020 ba regjeringen om snarest å fremme forslag om en endring i energiloven som sikrer Statnetts monopol på å eie og drifte alle fremtidige utenlandskabler.

Komiteen viser til at endringer i energiloven går ut på at konsesjon for utenlandsforbindelser for energi i fremtiden bare skal gis til den systemansvarlige (Statnett) eller selskaper der Statnett har bestemmende innflytelse. Siden søknaden fra NorthConnect allerede er kommet til departementet, skal søknaden etter forslaget behandles i tråd med energiloven slik den er i dag.

Komiteen viser til at Olje- og energidepartementet den 25. mars 2020 orienterte eierne av NorthConnect om at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag etter energiloven for å fatte vedtak i konsesjonssaken nå. Det vises til at det må høstes erfaring fra de to forbindelsene som er under bygging i Tyskland og Storbritannia, før konsesjonssaken kan avgjøres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at kraftprisene i Norge var historisk lave i 2020, og at vi må flere år tilbake til sist gang vi opplevde slike priser. Historien viser at vi har store variasjoner i de norske strømprisene fra år til år. Med en kraftforsyning basert hovedsakelig på vannkraft, vet vi at norske strømpriser vil påvirkes av været og av forholdene i landene vi er knyttet til. Dette gjør at det er viktig med kraftutveksling.

Flertallet mener at det er en forutsetning for omstillingen til et lavutslippssamfunn at vi skaper nye

grønne arbeidsplasser i Norge. Dette gjelder blant annet arbeidsplasser som bidrar til å skape fornybar energi, men også arbeidsplasser i næringer med energikrevende industri. Om Norge skal lykkes med å skape nye grønne arbeidsplasser, er vi avhengige av en stabil tilførsel av kraft, selv i perioder med tørke eller kulde. Flertallet viser til at strømkabler mellom Norge og utlandet legger til rette for mer import av kraft i perioder med lite tilsig i det norske vannkraftsystemet og eksport i perioder med overskudd.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til behandlingen i Stortinget 23. april 2020 av tre liknende representantforslag om å stanse NorthConnect-prosjektet. Ingen av forslagene ble vedtatt. I stedet ba Stortinget regjeringen om snarest å fremme forslag om en endring i energiloven som sikrer Statnetts monopol på å eie og drifte alle fremtidige utenlandskabler. Dette flertallet merker seg at Olje- og energidepartementet, i tråd med anmodningsvedtaket, har sendt på høring et forslag om endringer i energiloven.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at statsråd Tina Bru orienterte eierne av NorthConnect i brev av 25. mars 2020 om at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å fatte vedtak i konsesjonssaken nå. Et slikt grunnlag vil først foreligge etter at det er høstet erfaringer fra virkningene på kraftsystemet av de to forbindelsene NordLink til Tyskland og North Sea Link til Storbritannia.

Dette flertallet viser for øvrig til tidligere merknader i Innst. 220 S (2019–2020).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne, tilrår at forslaget ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet viser til forslagsstillers bekymring knyttet til den fremgangsmåten regjeringen har valgt når det gjelder NorthConnects konsesjonssøknad, og deler denne bekymringen.

Disse medlemmer viser videre til at NorthConnect-saken har blitt tatt opp i Stortinget gjentatte ganger og på ulike måter i inneværende stortingsperiode, og disse medlemmer har ved flere anledninger vært med på å reise spørsmål når det gjelder konsesjonssøknaden fra NorthConnect, stemt for å avslå den og stemt imot at kablet skal bygges.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet ser, i likhet med forslagsstiller, at det som kom frem i forbindelse med at forslag til ny energilov ble sendt på høring, viderefører den usikkerheten som har heftet ved konsesjonssøknaden til NorthConnect helt siden det ble inngått en avtale mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Fremskrittspartiet i forbindelse med tilslutning til ACER. Disse medlemmer merker seg at det, siden spørsmålet om NorthConnect var til behandling første gang, har vært et politisk flertall som har gjort det mulig å holde døren åpen for å gjennomføre bygging av NorthConnect, ut fra kriterier som det likevel har vært noe uenighet om hvordan skal forstås. Disse medlemmer er kritiske til videreføring av den linjen vi kjenner fra behandlingen av ACER-saken, og som i tiden etter har skapt stor usikkerhet rundt spørsmålet om NorthConnects konsesjonssøknad.

Disse medlemmer støtter derfor forslaget om å avslå søknaden om å bygge utenlandskablet NorthConnect for å få et klart vedtak i saken.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at historisk har Norge hatt lavere kraftpriser enn våre naboer. Dette er ikke lenger tilfelle i Norden, der en tett integrasjon av kraftprisene gjennom Nord Pool har ført til tilnærmet like priser. I Storbritannia har strømprisen derimot vært høyere enn i Norden, da man der har hatt en særlig høy britisk CO₂-pris, bl.a. innrettet på å drive kullkraft ut av markedet. Derfor mener disse medlemmer at industrien i Norge har en berettiget bekymring for om økt utveksling med Storbritannia vil kunne føre til økte strømpriser i Norge. Disse medlemmer minner om at lave kraftpriser er en av de fremste konkurransefordelene norsk kraftforedlende industri har. Selv om NorthConnect er beregnet til å være samfunnsøkonomisk lønnsom, fremgår det at den kan gi ulike fordelingsvirkninger mellom ulike aktører i Norge.

Disse medlemmer mener det er avgjørende at kraftutveksling skal tjene både norske forbrukere og norsk industri, slik det har gjort i flere tiår. Disse medlemmer viser til at Norge gjennom å satse på kraftutveksling har fått økt forsyningssikkerhet og lavere strømpriser enn vi ville hatt uten. Norge importerer nå omtrent like mye kraft som vi eksporterer. Norge har allerede betydelig utvekslingskapasitet, og to nye kabler, begge fremforhandlet under den rødgrønne regjeringen, er snart på plass. Med disse på plass vil Norges kapasitet for kraftutveksling allerede være langt høyere enn hva som er tilfelle for de fleste sammenlignbare land.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti erkjenner samtidig at forholdene rundt oss

kan endre seg over tid. Landene rundt oss gjennomgår en formidabel fornybarrevolusjon. Kull erstattes med vind, sol og naturgass i et forrykende tempo. Vindkraft slår stadig nye rekorder som andel av kraftmiksen både på kontinentet og i Storbritannia. Storbritannia regner med å ha kvittet seg helt med kullkraft før 2025 og sender tydelige politiske signaler om ytterligere avkarbonisering også etter dette.

Dette medlem viser til at ingen av våre naboer rundt Nordsjøen verken har eller kan få noe i nærheten av våre vannkraftreserver. I en fornybar fremtid blir derfor vekselvirkningen mellom vind og regulerbar vannkraft det dominerende. Dette vil etter dette medlems mening medføre at Norge stadig oftere kan importere billig kraft, samtidig som vannkraften blir mer verdt fordi Norge vil kunne utnytte den viktige fordelene med at regulerbar vannkraft vil kunne fungere som en balansekraft. På lengre sikt vil norsk vannkraft først og fremst ha verdi som balansekraft. Vi er imidlertid ikke der i dag.

Dette medlem mener at vi må ta med oss erfaringene fra de to kablene som nå er under bygging til Storbritannia og Tyskland, før det eventuelt besluttes å bygge ytterligere kabler. Begge disse kablene er på hele 1 400 MW hver. Dette medlem mener det er viktig å ha kunnskap om hvilke effekter det vil ha på det norske strømsystemet når vi får en såpass stor samtidig økning i kapasiteten for både import og eksport, samt hva som skjer med prisbildet i Norge. Det er bare i begrenset grad mulig å beregne disse effektene teoretisk, da det er svært mange variabler her, herunder hastigheten i fornybaromstillingen i våre naboland og effektene av brexit på britenes grad av integrasjon i det europeiske kraftsamarbeidet.

Dette medlem viser til at kraftutveksling vil være nødvendig for at Europa kan få en overgang fra fossil energi som kull og gass til fornybar energi, og dermed for at klimagassutslippene kan gå ned. En balansert kraftutveksling med nabolandene våre er fornuftig for å sikre stabil tilgang på kraft i Norge og kan medvirke til å fase ut klimafiendtlig kraftproduksjon i nabolandene våre. Norske kraftprodusenters fremste oppgave skal være å sikre trygg og tilstrekkelig kraft over hele landet. Tilgang på kraft til stabile og forutsigbare priser er viktig for industriell utvikling.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at hensynet til kraftutveksling, og til å balansere fornybar energi, også må avveies mot hensynet til å holde på konkurran-

sefordelen som tilgjengelig grønn og billig kraft utgjør for blant annet den norske prosessindustrien. Denne industrien er langt fremme i å produsere råvarer og produkter som er nødvendige for det grønne skiftet, med lave klimagassutslipp og høye miljø- og arbeidskrav.

Disse medlemmer mener at nye kabelprosjekter må veies opp mot norsk industriutvikling, arbeidsplasser og muligheten for utfasing av fossil energi i Norge. Disse medlemmer viser til Statnetts nettutviklingsplan fra 2019, hvor de konkluderer med at det i dag er usikkert om det er grunnlag for nye mellomlandsforbindelser nå.

Disse medlemmer mener derfor det er avgjørende å først høste erfaringer fra byggingen og driften av de to kablene som bygges nå, før det vurderes å bygge ut nye kraftutvekslingsforbindelser til utlandet.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart avslå søknaden om å bygge utenlandskabelen NorthConnect.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen umiddelbart avslå søknaden om å bygge utenlandskabelen NorthConnect.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:8 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om å stoppe NorthConnect endelig – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 9. februar 2021

Ketil Kjenseth

leder

Sandra Borch

ordfører

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Energi- og miljøkomiteen

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1832-

21. oktober 2020

**Vedrørende representantforslag 8 S (2020-2021) om å stoppe
NorthConnect endelig**

Jeg viser til brev fra Stortinget av 13. d.m. vedlagt representantforslag 8 S (2020-2021) fra Bjørnar Moxnes om å stoppe NorthConnect endelig.

Det har tidligere vært fremmet liknende representantforslag om å stanse NorthConnect-prosjektet. Tre representantforslag ble behandlet i Stortinget 23. april i år, men fikk ikke flertall. I vedtak 527 tidligere i år ba Stortinget regjeringen om å snarest fremme forslag om endring i energiloven som sikrer Statnetts monopol på å eie og drifte alle fremtidige utenlandskabler. Olje- og energidepartementet har i tråd med dette sendt på høring et forslag om endringer i energiloven. Fristen for høringen er 7. desember.

Forslaget om endringer i energiloven går ut på at konsesjon for utenlandsforbindelser for elektrisk energi i fremtiden bare skal gis til den systemansvarlige (Statnett) eller selskaper der Statnett har bestemmende innflytelse. Siden søknaden fra NorthConnect allerede er kommet inn til departementet, skal søknaden etter forslaget behandles i tråd med energiloven slik den gjelder i dag.

Kraftutveksling med landene rundt oss bidrar til verdiskaping i Norge, og kraftsalg til utlandet gir inntekter til fellesskapet. Historisk har kablene også vært viktige for å sikre Norge strøm til en bedre pris de årene det har vært tørt og magasinene våre ikke har vært fylt opp tilstrekkelig. Det skjer for tiden store endringer i kraftsystemet. Jeg mener derfor at vi ikke har er tilstrekkelig grunnlag for å vurdere om fordelene ved kabelen vil oppveie ulempene.

Jeg orienterte eierne av NorthConnect i brev av 25. mars i år om at det ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag etter energiloven for å fatte vedtak i konsesjonssaken nå.

Det er nødvendig at vi høster erfaring fra de to forbindelsene som er under bygging til Tyskland og til Storbritannia før konsesjonssaken kan avgjøres. I dette ligger at jeg mener vi ikke bør konkludere endelig på om konsesjon til prosjektet bør gis eller ikke før vi har skaffet mer erfaring og dermed har et bedre beslutningsgrunnlag enn det som nå foreligger. Ved endelig behandling av søknaden kan også eierskapsutfordringene bli løst.

Med hilsen

Tina Bru

